

Portefeuillehouders: wethouder Rouwette
Datum collegevergadering: 27 augustus 2024
Datum commissievergadering: 18 september 2024
Datum raadsvergadering: 7 oktober 2024

1. Onderwerp

Vaststellen Visie Vrijetijdseconomie 2035 Valkenburg aan de Geul

2. Voorstel

Voorgesteld besluit:

1. De Visie Vrijetijdseconomie 2035 Valkenburg aan de Geul (bijlage 1) vast te stellen.

3. Inleiding

Vrijetijdseconomie (toerisme en recreatie) zit verankerd in het Valkenburgse DNA. Het zorgt al bijna 140 jaar voor inkomsten, werkgelegenheid, leefbaarheid en een hoog voorzieningenniveau. Het is een van de grootste economische motoren van onze gemeente. Maar dat is niet vanzelfsprekend. Diverse onderzoeken laten zien dat de vrijetijdsector kwetsbaar en deels verouderd is en de leefbaarheid door bezoekersdrukke op piekmomenten soms negatief beïnvloed wordt. Ook de wereld verandert snel en externe factoren hebben invloed: denk aan klimaatverandering met haar wateroverlast en hittestress, personeelstekorten, stijgende (energie)kosten, strenger wordende eisen rondom evenementen, stikstofproblematiek en meer. We hebben een stip op de horizon nodig, een gezamenlijk toekomstbeeld dat ons allen (gemeente, de sector zelf, bewoners, onderwijs en de regio) laat zien waar we naartoe willen op het gebied van vrijetijdseconomie. Wij hebben daarom de afgelopen twee jaar, met meerdere experts, bewoners, ondernemers intensief gewerkt aan de voorliggende concept Visie Vrijetijdseconomie Valkenburg aan de Geul 2035 (afgekort: Visie VTE). U krijgt nu het voorstel om deze Visie VTE vast te stellen.

4. Beoogd effect / doel

De Visie VTE is onze stip op de horizon voor wat betreft vrijetijdseconomie. Hierin staat in ambities uitgewerkt hoe we de toekomst van de vrijetijdseconomie zien en welke strategische keuzes daarvoor gemaakt worden. Het geeft richting aan waar we als gemeente én sector naar toe werken en uitgangspunten voor het verder uitwerken van sectoraal beleid op het gebied van onder andere overnachtingen, evenementen, kunst- en cultuur en detailhandel. De visie helpt ons vervolgens ook om tactische en operationele keuzes te maken die bijdragen aan het kwalitatief versterken en verduurzamen van de vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul.

5. Argumenten

1.1 De Visie VTE is onderbouwd aan de hand van een breed participatieproces

waarbij inwoners, bezoekers, experts, beleidsmedewerkers, de gemeenteraad, brancheorganisaties zoals KHN en RECRON, ondernemers en ondernemersverenigingen (waaronder BIZ Valkenburg), DMO Visit Zuid-Limburg, provincie Limburg, onderwijsinstellingen (Zuyd Hogeschool en BUAS), natuurorganisaties, vervoersdiensten en andere stakeholders zijn betrokken via onder andere expertsessies, inloopavonden, enquêtes en interviews. Belangrijke inzichten, uitgangspunten en ideeën die zijn aangedragen zijn verwerkt in de visie en het uitvoeringsprogramma. Hiermee is ook een goede basis gelegd voor de samenwerking voor de volgende fase richting het realiseren van de visie.

1.2 De Visie VTE is onderbouwd aan de hand van een draagkrachtonderzoek

In januari 2023 is een brede bewonersenquête over toerisme en recreatie uitgezet onder inwoners in Valkenburg aan de Geul. We hebben een grote respons gekregen op de bewonersenquête: 456

inwoners. Dit aantal is aanzienlijk hoger dan de gemiddelde respons bij andere gemeentelijke enquêtes in Valkenburg aan de Geul en geeft ons daarbij een goede indruk over wat inwoners denken en vinden van vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul. Op basis van de data uit de bewonersenquête aangevuld met actuele toeristisch-recreatieve data (bijvoorbeeld aantal toeristische bedden, horecagelegenheden etc. per gebied) is door adviesbureau Bureau Buiten een analyse gemaakt van de toeristisch-recreatieve draagkracht van de verschillende deelgebieden in Valkenburg aan de Geul. Het draagkrachtonderzoek is als bijlage 2 toegevoegd aan deze nota. De conclusies en aanbevelingen uit dit draagkrachtonderzoek zijn verwerkt in de visie VTE en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

1.3 De visie VTE is onderbouwd aan de hand van een economische analyse

Het economische effect van de vrijetijdseconomie op Valkenburg aan de Geul is onderzocht aan de hand van onder andere een bezoekersonderzoek in de zomer van 2023, bezoekerstellingen uit 2022, werkgelegenheidsdata en reeds eerder uitgevoerde onderzoeken (bijvoorbeeld de vitaliteitsonderzoeken hotels en vakantieparken). Deze economische analyse is uitgevoerd door adviesbureau GINDER en het verslag is als bijlage 3 toegevoegd aan deze nota. De conclusies en aanbevelingen uit deze economische analyse zijn verwerkt in de visie VTE en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

1.4 De Visie VTE sluit aan bij de regionale Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030

In 2020 is de regionale Visie Vrijetijdseconomie Bestemming Zuid-Limburg 2030 vastgesteld door de gemeenteraden van Zuid-Limburg (ook in Valkenburg aan de Geul). De nu voorliggende Visie VTE sluit aan bij deze regionale visie en betreft een lokale aanvulling/invulling. Ook in het uitvoeringsprogramma wordt gekeken welke opgaven regionaal aangepakt kunnen en moeten worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verduurzamen van toeristische mobiliteit in het Heuvelland.

1.5 De Visie VTE vormt een belangrijke basis voor nieuwe (sectorale) beleidsstukken op het gebied van toerisme, recreatie, evenementen en meer

De Visie VTE vormt, samen met andere (beleids-)documenten die reeds gereed zijn of in voorbereiding zijn, een belangrijke basis voor het vernieuwen en nieuw op te stellen beleid (bijvoorbeeld op het gebied van kunst en cultuur, evenementen, overnachtingen, detailhandel en meer). Deze nieuwe (of vernieuwde) beleidsstukken gaan ons stap voor stap helpen het gewenste toekomstbeeld zoals geschetst in de Visie VTE daadwerkelijk te gaan behalen.

1.6 De Visie VTE sluit aan bij de Omgevingsvisie Valkenburg aan de Geul

De Vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul is in de basis een sectoraal 'economisch'-beleidsveld, maar heeft veel raakvlakken met andere beleidsterreinen en werkvelden. Denk hierbij aan Openbare Ruimte, Ruimtelijke Ordening, Mobiliteit, Natuur en Landschap, Vergunningverlening, maar zeker ook aan het Sociaal Maatschappelijk veld. Daarom is het essentieel om goed samen te werken (zowel intern binnen de ambtelijke organisatie als daarbuiten). Op hoofdlijnen ligt de basis hiervoor in de gemeentelijke Omgevingsvisie 2050 die in dezelfde periode als de Visie VTE voor vaststelling wordt aangeboden aan de gemeenteraad. Eén van de vier hoofddambities uit de Omgevingsvisie (zie hoofdstuk 3 hoofddambitie 2 van de Omgevingsvisie) is dat Valkenburg aan de Geul in 2050 een duurzame en leefbare gemeente is waar de lokale economie en onze inwoners profiteren van de hoge kwaliteit van toerisme en recreatie. De Visie VTE sluit hier helemaal bij aan en geeft hier een nadere invulling aan.

1.7 Het budget voor het uitvoeringsprogramma voor de jaren 2024 t/m 2026 is door uw raad beschikbaar gesteld in de Kadernota 2023

Dit budget wordt gedekt uit de verhoging van de toeristenbelasting. Zie Kadernota 2023, paragraaf 4.2.4 op pagina 5, Kadernota 2024, paragraaf 4.2.4 op pagina 6 en nadere toelichting in paragraaf "Financiën" van deze raadsnota.

6. Kanttekeningen/Risico's

1.1 Vaststellen van de Visie VTE betekent keuzes maken

In de Visie VTE worden strategische keuzes gemaakt (o.a. kiezen voor kwaliteit boven kwantiteit, beperkte bezoekersgroei, uitgaan van eigen DNA). Dat betekent dat we ook op tactisch niveau nieuw beleid gaan opstellen en op operationeel niveau meer of andere eisen gaan stellen aan plannen en initiatiefnemers.

1.2 Vrijetijdseconomie is afhankelijk van meer dan alleen 'economische' activiteiten en ontwikkelingen

Dat vraagt om een constructieve en stevige samenwerking, vasthoudendheid, flexibiliteit en bereidheid om concessies te doen (Zie hoofdstuk 5 Randvoorwaarden voor uitvoering in de Visie VTE).

1.3 Voor het realiseren van het gewenste toekomstbeeld in de Visie VTE is goede datavoorziening essentieel

Tijdens het proces om te komen tot deze Visie VTE bleek het lastig actuele data te verzamelen: veel informatie komt verspreid binnen bij de gemeente, veel informatie moet handmatig bijgehouden worden en een deel van de informatie moest ingekocht worden. Dat kostte tijd en geld. Zonder periodieke dataverzameling en -monitoring is het niet mogelijk goed zicht te houden op de vrijetijdseconomie en hoe deze sector zich ontwikkelt. Goede datavoorziening en databeheer kunnen helpen bij onder andere het opstellen en aanpassen van beleid, inzichtelijk te maken waar opgetreden moet worden, het informeren van ondernemers en inwoners en het efficiënt te managen van bezoekersstromen. Daarom is het nodig om accurate én actuele data, zowel op lokaal niveau (gemeente) als regionaal niveau (Zuid-)Limburg, tot onze beschikking te hebben.

1.4 Voor het realiseren van het gewenste toekomstbeeld in de Visie VTE is budget en capaciteit benodigd

Zonder uitvoeringsprogramma, budget en capaciteit om tot uitvoering te komen, is een visie enkel een streefbeeld. Wij willen er graag actief mee aan de slag. Daarom is een uitvoeringsprogramma op hoofdlijnen opgesteld. Bijgaand, in bijlage 4, het concept uitvoeringsprogramma ter informatie. Het definitieve uitvoeringsprogramma wordt na vaststelling van de visie VTE vastgesteld door het College B&W. Uiteraard worden de kaderstellende beleidsstukken (die benoemd zijn in het uitvoeringsprogramma) aan de raad voorgelegd ter besluitvorming.

7. Financiën

Wij richten ons voor wat betreft de uitvoering van deze visie op een periode van 10 jaar. We werken vanuit een meerjarendoorkijk, maar maken een concreter uitvoeringsprogramma voor een kortere periode (2-3 jaar), waarvan het eerste uitvoeringsprogramma (concept) betrekking heeft op eind 2024 en de jaren 2025 en 2026 (zie bijlage 4). Daarvoor is per jaar € 275.000,- excl. BTW gereserveerd. Deze gelden zijn door uw raad beschikbaar gesteld via de Kadernota 2023 en opgenomen in de begroting 2024 en de gemeentelijke meerjarenbegroting 2024-2027. De gelden zijn gedekt uit de verhoging van de toeristenbelasting (zie Kadernota 2023, paragraaf 4.2.4 op pagina 5). Mocht dit, gezien bijvoorbeeld prijsstijgingen of grote fluctuaties, in een jaar ontoereikend blijken, kan de reserve evenementen en uitvoering toeristische visie (60161) benut worden. Op het moment dat er gelden in een jaar overblijven, worden deze toegevoegd aan deze reserve. Zie ook Kadernota 2024, paragraaf 4.2.4 op pagina 6.

Passage Kadernota 2023, pagina 5

"4.2.4 Uitvoeringskosten Visie Vrijetijdseconomie

De nieuwe visie VTE is momenteel in uitwerking. Om vervolgens actief te kunnen sturen zal er aansluitend behoefte zijn aan een uitvoeringsprogramma. Er zijn op dit moment maar zeer beperkt middelen binnen het programma hiervoor beschikbaar. Het advies is om 50% van de aangekondigde verhoging van de toeristenbelasting als dekking te reserveren voor een uitvoeringsprogramma in lijn met de nieuwe visie VTE."

Passage Kadernota 2024, pagina 6

“4.2.4 Koppeling reserve evenementen en uitvoering toeristische visie

Met de vaststelling van de kadernota 2023 heeft uw raad ingestemd met het voorstel om 50% van de extra inkomsten uit de toeristenbelasting in 2024, concreet een bedrag van € 275.000 per jaar, in te zetten als dekking voor het uitvoeringsprogramma van de nieuwe visie VTE. Om de fluctuaties binnen dit programma op te kunnen vangen en flexibeler te kunnen zijn bij de uitvoering, stellen wij voor om de reserve evenementen breder te gaan inzetten om ook de zaken die betrekking hebben op de uitvoering van de toeristische visie hieraan te koppelen. Door het egaliserend karakter van deze reserve worden de overtollige middelen dan wel ontbrekende middelen in enig jaar verrekend met deze reserve.”

8. Uitvoering

Zoals in kanttekening 1.4 staat beschreven, is een uitvoeringsprogramma (incl. budget en capaciteit essentieel om de visie tot werkelijkheid te brengen. Er is een concept uitvoeringsprogramma (zie bijlage 4) uitgewerkt: een dynamisch document dat door het college B&W wordt vastgesteld en na 2-3 jaar zo nodig aangepast. Dit wordt meegenomen in de reguliere begrotingscyclus/jaarcyclus. Uw raad wordt - in overleg met de portefeuillehouder(s)- op gepaste wijze geïnformeerd over de inhoud en de voortgang. Ook de visie zelf zal (tussentijds, gepland in 2029 en na 2035) geëvalueerd worden, waarbij uw raad ook betrokken wordt.

9. Communicatie

Communicatie was een belangrijk onderdeel binnen het proces om te komen tot de Visie VTE. Na uw akkoord op dit voorstel, gaan we met de Ondernemersdesk nog een communicatiemoment organiseren, waaronder:

- Publicatie van de Visie VTE via de officiële kanalen (overheid.nl)
- Publicatie van de Visie VTE op de gemeentelijke website
- Stakeholders die eerder betrokken zijn worden via mail geïnformeerd (bijv. via Ondernemersnieuwsbrief)

Daarna stopt het niet. Binnen het uitvoeringsprogramma wordt nieuw beleid opgesteld, projecten opgestart en initiatieven opgezet, waarbij ook (waar nodig separate) communicatie- / participatietrajecten doorlopen worden.

10. Bijlagen

Bijlage 1: Visie Vrijtijdseconomie Valkenburg aan de Geul 2035

Bijlage 2: Draagkrachtonderzoek

Bijlage 3: Economische analyse

Bijlage 4: Concept Uitvoeringsprogramma Visie VTE

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 27 augustus 2024;

Gehoord de raadscommissie Economisch Domein de dato 18 september 2024;

B e s l u i t :

- De Visie Vrijtijdseconomie 2035 Valkenburg aan de Geul (Bijlage 1) vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 7 oktober 2024.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter